

ОЦІНКА ЯКОСТІ ВОДИ РІЗНИХ РЕГІОНІВ ТА ЗОН ПІВДНЯ УКРАЇНИ

Л. О. Тарасенко, В. О. Селіна

Одеський державний аграрний університет

У результаті проведених досліджень встановлено фонові рівні вмісту кадмію, п्लумбуму, купруму, цинку і меркурію у воді різних регіонів та зон півдня України

Дослідження вмісту макро- та мікроелементів, у тому числі і важких металів, у різних компонентах біосфери розпочато В. І. Вернадським в 1932 р., та було продовжено вченими впродовж 1950–1980 рр. ХХ ст. під керівництвом В. В. Ковальського.

Якість води залежить від фізичних, хімічних і біологічних властивостей. Вода, яку використовують для напування тварин, може містити певну кількість солей різних металів, які впливають на показники її якості і здоров'я тварин.

Дослідження рівня важких металів в питній воді різних регіонів та зон півдня України свідчать про суттєві коливання їх вмісту.

Матеріал і методика. Вміст важких металів в зразках води визначали методом інверсійної вольтамперометрії на приладі АВА-2 мінералізацію та пробопідготовку зразків здійснювали на приладі ТЕМОС-експрес.

Результати й обговорення. Дослідженнями встановлено, що вміст кадмію у 88 % зразків води перевищував гранично допустимі концентрації (ГДК) у 4,5–25 разів (рис. 3.1).

Так, перевищення кадмію відносно ГДК (0,01 мг/л) у воді південно-східного регіону, середньо-степової зони України, становило 21–25 разів, та центрального регіону північно-степової зони — 8–9 разів.

Одержані результати досліджень свідчать, що перевищення вмісту кадмію відносно ГДК в окремих зразках води південного регіону сухо-степової зони України становило 12–14 разів. Встановлено високий фоновий рівень кадмію у воді південно-західного регіону середньо - степової зони з перевищенням відносно ГДК (0,01 мг/л) у 9–12 разів, та південного регіону сухо-степової зони — у 18 разів.

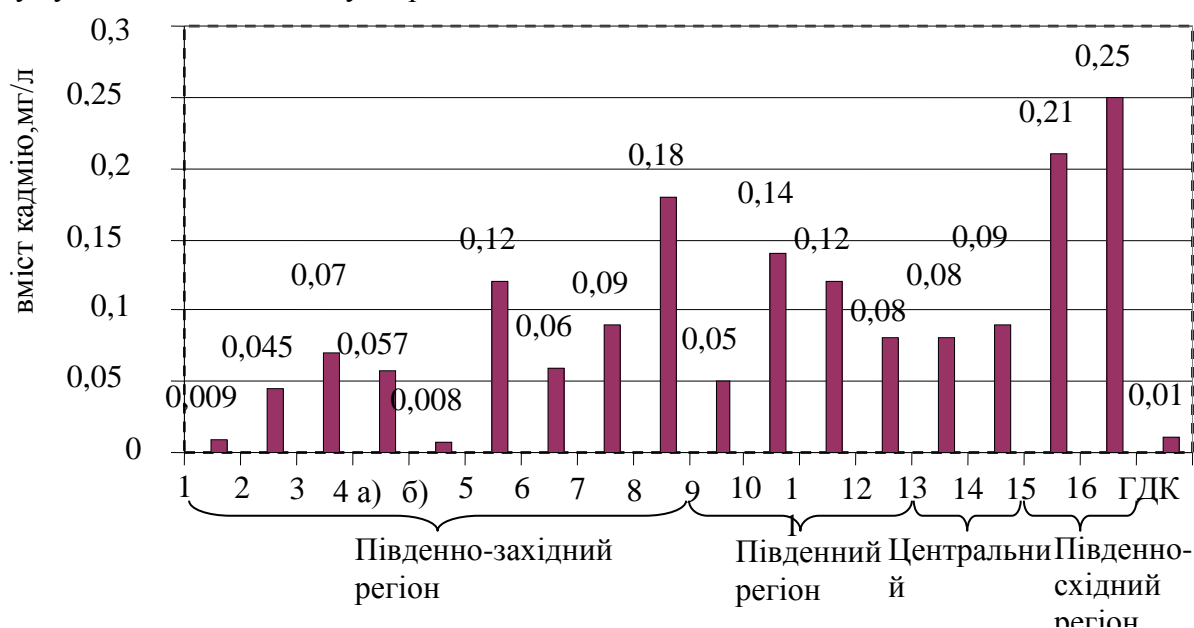

Рис. 1. Накопичення кадмію у воді різних зон півдня України

Дослідженнями встановлено, що вміст міді у воді південно-західного регіону (рис 2.) середньо - степової зони коливався в межах ГДК (1,0 мг/л), за винятком зразків відібраних в приміській зоні (м. Одеса), де перевищення відносно ГДК становило 1,3–1,8 рази. Рівень міді в зразках води південного регіону сухо-степової зони, перевищував гранично допустиму концентрацію у 4,38–5,34 рази.

Встановлено, що перевищення вмісту міді у зразках води центрального регіону північно-степової зони та південного регіону сухо-степової зони відносно ГДК становило 4,3–7,8 рази. Максимальні рівні міді встановлено в зразках води південно-східного регіону середньо-степової зони, де перевищення відносно ГДК становило 9,3–10,9 рази, що пов'язано з надходженням значної кількості елемента у воду при добичі корисних копалин, та їх використанні в металургійній промисловості даного регіону. Вміст міді у воді південно-західного регіону відповідав встановленим гранично допустимим нормам.

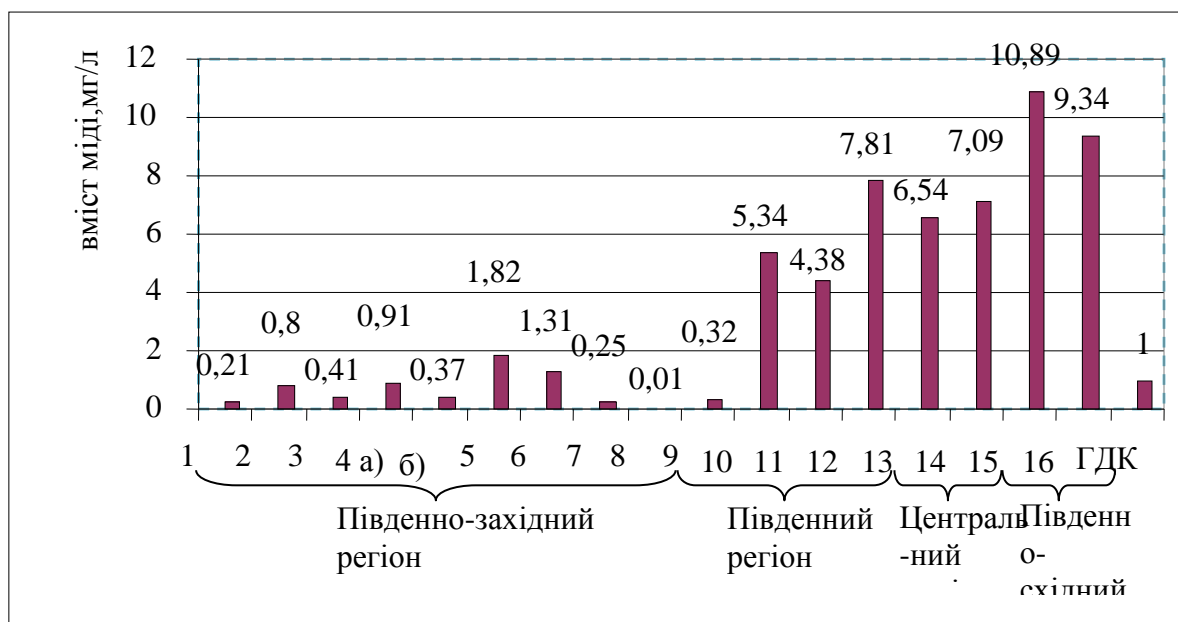

Рис. 2. Накопичення міді у воді різних зон півдня України

Результати досліджень, що представлено на рис. 3 свідчать про перевищення вмісту свинцю відносно ГДК (0,03 мг/л) у 83 % зразків води південно-західного регіону середньо-степової зони та південного регіону сухо-степової зони України від 2,3 до 12 разів.

Відзначено максимальні показники вмісту свинцю у зразках води південного регіону сухо-степової зони, де перевищення відносно ГДК становило 11,3–12 рази, що можливо пов'язано з гідрометеорологічною характеристикою вказаної зони та можливо розміщенням на прилеглих територіях Первомайської атомної електростанції.

Встановлено високі рівні вмісту свинцю у всіх досліджуваних зразках води центрального регіону північно-степової зони і південно-східного регіону середньо-степової зони, де перевищення відносно ГДК становило 12,6–15 разів, що ймовірно пов'язано з високим антропогенним тиском металургійної промисловості на навколишнє середовище. Рівень свинцю у воді різних регіонів та зон півдня України представлено на рисунку 3.3.

Одержані результати досліджень свідчать, що в 64 % зразків води вміст цинку перевищував ГДК (5,0 мг/л). Винятком були зразки води південно-західного регіону середньо-степової зони, де вміст зазначеного елемента коливався в верхній межі ГДК (5,0 мг/л). Так, вміст цинку у зразках питної води південного регіону сухо-степової зони перевищував ГДК у 1,8–2,5 рази.

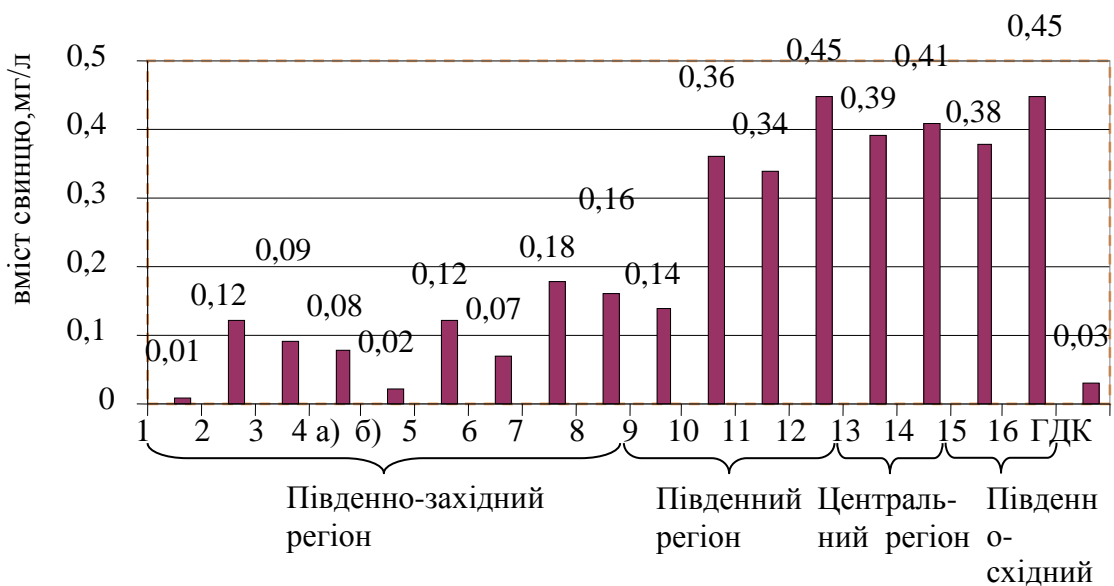

Рис. 3. Накопичення свинцю у воді різних регіонів півдня України

Перевищення вмісту цинку у воді центрального регіону північно-степової зони становило 3 - 5 разів. Особливо значні показники вмісту цинку встановлено у воді південно-східного регіону середньо-степової зони, де перевищення відносно ГДК становило 4,8–5 рази.

Із 17 зразків питної води, які були відібрані із різних регіонів та зон півдня України у 59 % зразків води вміст ртуті перевищував ГДК у 1,4–13,4 рази. Виключенням були зразки води південного регіону сухо-степової зони, де вміст ртуті коливався в межах ГДК (0,005 мг/л).

Встановлено регіональні особливості накопичення ртуті у зразках води півдня України. Так перевищення вмісту ртуті у зразках води південного регіону сухо-степової зони було у 2,4 - 6,2 рази та південно-східного регіону середньо-степової зони — у 4,6–5,8 рази вище встановленої гранично допустимої норми.

Одержані результати досліджень свідчать про високий вміст ртуті у окремих зразках води південно-західного регіону середньо-степової зони прибережної зони Чорного моря та приміської зони припортового міста Іллічівськ, концентрація якої перевищувала ГДК у 11,8 та 13,4 рази.

ВИСНОВКИ

1. Регіональною особливістю є надмірне навантаження кадмію вміст якого у 88 % досліджених зразків води перевищував гранично допустимі концентрації у 4,5–25 разів.

2. Встановлено, що перевищення вмісту міді у зразках води центрального регіону північно-степової зони та південного регіону сухо-степової зони відносно ГДК становило 4,3–7,8 рази.

3. Перевищення вмісту свинцю у зразках води південного регіону сухо-степової зони відносно ГДК становило 11,3–12 рази.

4. Вміст цинку у зразках питної води південного регіону сухо-степової зони, центрального регіону північно-степової зони, південно-східного регіону середньо-степової зони України перевищував ГДК у 1,8–5 рази.

Перспективи подальших досліджень. Дати комплексну оцінку вмісту макро- та мікроелементів у воді, в залежності від техногенного навантаження регіону. Вивчити дію природних сорбентів для покращення показників якості води щодо вмісту важких металів при споживанні тваринами.

ASSESSMENT OF WATER QUALITY IN DIFFERENT REGIONS AND AREAS OF THE SOUTHERN UKRAINE

L. A. Tarasenko, V. O. Selina

Odessa State Agrarian University

S U M M A R Y

As a result of research the background levels of cadmium, lead, copper, zinc and mercury in water of different regions and areas of the Southern Ukraine are set.

ОЦЕНКА КАЧЕСТВА ВОДЫ РАЗНЫХ РЕГИОНОВ И ЗОН ЮГА УКРАИНЫ

Л. А. Тарасенко, В. О. Селина

Одесский государственный аграрный университет

А Н Н О Т А Ц И Я

В результате проведенных исследований установлены фоновые уровни кадмия, свинца, меди, цинка и ртути в воде разных регионов и зон юга Украины.

Л И Т Е Р А Т У Р А

1. *Васьковская Л. Ф.* Циркуляция и трансформация хлор-, фосфор-, ртутьпроизводных препаратов в системе окружающая среда – биологический объект. — К.: Наукова думка, 1985. — С. 56–59.
2. *Виноградов А. П.* Биогеохимические провинции и эндемические болезни // Доклады АН СССР, 1938. — Т. 18, №4/5. — С. 283–286.
3. *Добровольский В. В.* География микроэлементов. Глобальное рассеяние. — М.: Мысль, 1983. — 272 с.
4. *Никаноров А. М., Жулидов А. В.* Биомониторинг металлов в пресноводных экосистемах. М. : Гидрометеиздат, 1991. — 312 с.